عوامل اخلاقی و هیجانی مؤثر در مشاوره از راه‌دور پزشک با پزشک: الزاماتی برای آموزش پزشکی

سمانه قاسمی[1]، طاهره چنگیز[1]، اطهر امید*[2]

1. مرکز تحقیقات آموزش پزشکی، گروه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.
2. دانشیار، مرکز تحقیقات آموزش پزشکی، گروه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران .نویسنده مسئول، ایمیل: athar.omid@gmail.com

مقدمه: گسترش پزشکی از راه‌دور، نقش مشاوره‌های تخصصی بین پزشکان را در تصمیم‌گیری‌های بالینی پیچیده برجسته کرده است. با این حال، کیفیت این تعاملات که در فضای مجازی و اغلب تحت شرایط پراسترس (مانند اورژانس) شکل می‌گیرند، می‌تواند به شدت تحت تأثیر چارچوب اخلاقی و مهارت‌های هیجانی طرفین قرار گیرد. این مطالعه با هدف شناسایی این عوامل و استخراج پیامدهای کلیدی برای تربیت حرفه‌ای پزشکان طراحی شد.

روش کار: ابتدا مروری بر مطالعات در این حوزه (برای تدوین سؤالات اولیه مصاحبه و تعیین طبقات) انجام گردید، سپس مطالعه‌ای به روش کیفی با استفاده از روش تحلیل محتوای هدایت‌شده انجام گردید. داده‌های این مرحله از طریق مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته با ۱۶ نفر از پزشکان مشاوره دهنده و مشاوره گیرنده طرح معین (پزشک زنان معین‌شده برای حمایت) دانشگاه علوم پزشکی اصفهان گردآوری شد. جهت تضمین اعتبار یافته‌ها، معیارهای چهارگانه لینکلن و گوبا رعایت شد.

یافته‌ها: یافته‌های مطالعه شش طبقه اصلی را به‌عنوان عوامل اخلاقی و هیجانی مؤثر بر مشاوره پزشک‌باپزشک آشکار ساخت. در حوزه اخلاقی، "خودمختاری بیمار"، "سودرسانی و نیکوکاری" (به همکار و بیمار) ، "عدالت"، "مسئولیت‌پذیری" و "ایثار حرفه‌ای" شناسایی شدند. در حوزه هیجانی، "آگاهی از هیجان‌ها")مانند استرس ناشی از مسئولیت و شرایط حاد) و "مدیریت هیجان‌ها" (با تأکید بر کنترل استرس و ایجاد محیطی آرام و متمرکز) به‌عنوان عوامل تعیین‌کننده در اثربخشی ارتباط و کاهش خطا برجسته گردیدند.

نتیجه‌گیری: مشاوره از راه‌دور پزشک با پزشک، فراتر از یک تبادل اطلاعات فنی، بستری پیچیده از تعاملات اخلاقی و هیجانی است. یافته‌ها حاکی از آن است که کیفیت این تعامل و اثربخشی تصمیم‌گیری نهایی، به‌طور معناداری تحت تأثیر رعایت اصولی چون احترام به خودمختاری بیمار، سودرسانی و مسئولیت‌پذیری، و نیز توانایی پزشکان در شناسایی و مدیریت هیجان‌هایی مانند استرس است. بنابراین، ایجاد یک مشاوره بالینی مشارکتی موفق در عصر سلامت دیجیتال، مستلزم تلفیق صلاحیت حرفه‌ای، بینش اخلاقی و هوش هیجانی است. بر این اساس، ادغام هدفمند آموزش این مهارت‌های نرم در سرفصل‌های آموزش پزشکی و برنامه‌های آموزش مداوم، نه تنها کیفیت ارتباط و نتایج بالینی را بهبود می‌بخشد، بلکه گامی ضروری در راستای تربیت پزشکان آماده برای چالش‌های پیچیده نظام سلامت آینده است.

کلیدواژه‌ها: مشاوره از راه دور، تصمیم‌گیری بالینی مشارکتی، اخلاق پزشکی، پزشک با پزشک، هوش هیجانی، مدیریت استرس.

رفرنس ها:

۱– Tarazona DS, Cervera C, Flores C, Araujo-Banchon WJ. Satisfaction with in-person and teleconsultationoutpatient care in breast cancer patients at aPeruvian cancer center. ONKORESEARCH. 2024;2(1):13-20.

2- Ji X, Hu L, Wang Y, Luo Y, Zhu J, Zhang J, et al. “Mobile Health” for the management of spondyloarthritis and its application in China. Current Rheumatology Reports. 2019;21(11):1-6.

3- Duncker D, Ding WY, Etheridge S, Noseworthy PA, Veltmann C, Yao X, et al. Smart wearables for cardiac monitoring—real-world use beyond atrial fibrillation. Sensors. 2021;21(7):2539.